

Wyrok z dnia 6 września 1995 r.
II URN 32/95

W sprawie o rentę inwalidzką, sąd orzekający ma obowiązek uzyskania pełnej dokumentacji lekarskiej, jeżeli prawo do tego świadczenia zależy od ustalenia wstecznej daty inwalidztwa.

Przewodniczący SSN: Maria Tyszel (sprawozdawca), Sędziowie SN: Maria Mańkowska, Stefania Szymańska,

Sąd Najwyższy, przy udziale prokuratora Iwony Kaszczyszyn, po rozpoznaniu w dniu 6 września 1995 r. sprawy z wniosku Stanisławy G. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddział w P. o rentę inwalidzką, na skutek rewizji nadzwyczajnej Ministra Sprawiedliwości [...] od wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 17 lutego 1994 r. [...]

u c h y l i ł zaskarżony wyrok oraz poprzedzający go wyrok Sądu Wojewódzkiego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Poznaniu z dnia 22 września 1993 r., [...] i sprawę przekazał temuż Sądowi do ponownego rozpoznania.

U z a s a d n i e n i e

Zakład Ubezpieczeń Społecznych-Oddział w P. decyzją z dnia 19 listopada 1992 r. odmówił Stanisławie G., urodzonej 17 października 1947 r., przyznania renty inwalidzkiej przyjmując, że nie wykazała wymaganego okresu 5 lat zatrudnienia zarówno w dziesięcioleciu przed zgłoszeniem wniosku o rentę, jak również w dziesięcioleciu poprzedzającym powstanie inwalidztwa.

W odwołaniu wniesionym do Sądu Wojewódzkiego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Poznaniu wnioskodawczyni podtrzymała żądanie przyznania renty inwalidzkiej twierdząc, że stała się inwalidą przed upływem 18-tu miesięcy od ustania zatrudnienia z dniem 22 marca 1982 r., a w dziesięcioleciu poprzedzającym tę datę przepracowała 5 lat. Podniosła również, że organ rentowy nie uwzględnił jej wszystkich okresów zatrudnienia, w szczególności od 15 listopada 1988 r. do 30 listopada 1989 r.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania podtrzymując stanowisko wyrażone w zaskarżonej decyzji.

Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Poznaniu uzyskał z [...] Centrum Onkologii informację, że nie posiada kartoteki wnioskodawczyni, następnie uzyskał kartę choroby z Zespołu Opieki Zdrowotnej w P. - N.M., po czym zasięgnął opinii biegłego ginekologa - onkologa na okoliczność daty powstania inwalidztwa. Ten biegły rozpoznał u wnioskodawczyni zmiany chorobowe piersi lewej w stopniu III, stan po leczeniu cytotatykami w trakcie leczenia hormonalnego z progresją choroby, stan po usunięciu guzka w okolicy lewego podudzia o charakterze Hysticytoma w 1983 r. i z tego powodu zaliczył wnioskodawczynię do II grupy inwalidów. Odnośnie do daty powstania inwalidztwa biegły podał, że inwalidztwo to istnieje od końca 1987 r., natomiast nie da się ustalić inwalidztwa w związku z zabiegiem wykonanym w 1983 r.

W oparciu o tę opinię Sąd Wojewódzki wyrokiem z dnia 22 września 1993 r. [...] oddalił odwołanie dzielając stanowisko organu rentowego.

Sąd Apelacyjny-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 17 lutego 1994 r., [...] oddalił rewizję wniesioną przez wnioskodawczynię.

W rewizji nadzwyczajnej Minister Sprawiedliwości wniósł o uchylenie obydwu wyroków i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Wojewódzkiemu-Sądowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zarzucając, że zostały wydane z rażącym naruszeniem prawa, w szczególności art. 3 § 2 k.p.c. oraz art. 32 i 33 ust. 2 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 40, poz. 267 ze zm.), a nadto z naruszeniem interesu Rzeczypospolitej Polskiej.

Rozpoznając sprawę Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Słusznie w uzasadnieniu rewizji nadzwyczajnej Minister Sprawiedliwości zarzucił, że Sądy orzekające w swych rozważaniach pominęły niektóre przepisy ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 40, poz. 267 ze zm.), mające istotne znaczenie dla prawidłowego ustalenia uprawnień wnioskodawczyni do renty inwalidzkiej. Wywody prawne ograniczono do przepisu art. 32 tej ustawy w powiązaniu z art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 17 października 1991 r. o rewaloryzacji emerytur i rent...(Dz. U. Nr 104, poz. 450 ze zm.), prawidłowo ustalając, że wnioskodawczyni nie spełnia warunków do renty inwalidzkiej wobec braku wymaganego 5-letniego okresu zatrudnienia przed zgłoszeniem wniosku o rentę. Zasady ustalania tego okresu określa art. 33 ust. 1 i 2 ustawy o z.e.p. i - w jego świetle - nie można natomiast uznać za trafne ustalenia, że wnioskodawczyni nie wykazała wymaganego okresu zatrudnienia przed powstaniem inwalidztwa.

Z decyzji organu rentowego wynika, że wnioskodawczyni wykazała okresy składkowe:

od 1.04.1973 r. do 31.03.1974 r. - 1 rok

od 4.03.1978 r. do 22.03.1982 r. - 4 lata i 18 dni,

a więc okres wystarczający do nabycia prawa do renty inwalidzkiej, jeżeli stała się inwalidą przynajmniej III-jej grupy przed upływem 18-tu miesięcy od ustania zatrudnienia, tj. przed dniem 22 września 1983 r., a materiał dowodowy zawarty w aktach sprawy nie jest wystarczający do stanowczego wykluczenia powstania inwalidztwa wnioskodawczyni przed tą datą.

W toku pierwszego posiedzenia Sądu w dniu 17 lutego 1993 r. wnioskodawczyni złożyła wyjaśnienie o przebiegu swojego leczenia oświadczając, że leczy się od 1983 r. w Specjalistycznym Zespole Onkologicznym w P. przy ul. S., następnie w Centrum Onkologii na G., a w czasie wykonywania zatrudnienia w Przychodni ZOZ w P. przy ul. S.

Wielkopolskie Centrum Onkologii w P. w pisemnej informacji wyjaśniło, że w ewidencji pacjentów nie figuruje pacjentka Stanisława G., również Poradnia Onkologiczna przy ul. S. nie posiada kartoteki wystawionej na to nazwisko. Z uwagi jednak na to, że w piśmie Sądu brak bliższych informacji o leczeniu wnioskodawczyni zaproponowano, aby Sąd skierował wnioskodawczynię do Przychodni Onkologicznej na badanie lekarskie wraz z wynikami kontrolnych badań lekarskich względnie kartą wypisową ze szpitala.

Powołany przez Sąd biegły sądowy specjalista onkolog - ginekolog po zbadaniu

wnioskodawczyni w Szpitalu Onkologicznym w P. rozpoznał zmiany chorobowe wyżej opisane i wyraził opinię, że z całą pewnością wnioskodawczyni jest inwalidą II grupy od końca 1987 r., kiedy stwierdzono u niej guza piersi rozwijającego się od dłuższego czasu, ale początku choroby nie da się ustalić.

Biegły podał też, że w 1983 r. wnioskodawczyni była leczona w Poradni Onkologicznej w powodu guza na podudziu prawym i wówczas nie stwierdzono żadnych zmian w gruczole piersiowym. Początku inwalidztwa na ten okres nie da się ustalić.

Uwadze Sądów obu instancji uszło, że treść opinii biegłego, który stwierdził, że wnioskodawczyni była leczona w Poradni Onkologicznej, pozostaje w sprzeczności z informacją Centrum Onkologicznego w P., że pacjentka o nazwisku Stanisława G. nie figuruje w spisie pacjentów oraz że brak jej kartoteki.

Obowiązkiem Sądu I instancji było wyjaśnienie, na jakiej podstawie biegły stwierdził fakt leczenia wnioskodawczyni w 1983 r. w Poradni Onkologicznej w P. przy ul. S. i jaki był wynik leczenia z powodu guza na prawym podudziu.

Dla wyjaśnienia tej okoliczności o istotnym znaczeniu dla wyniku sprawy, Sąd powinien uzyskać szczegółowe informacje od dotychczas występującego biegłego w celu usunięcia wykazanych rozbieżności. Następnie Sąd powinien uzupełnić materiał dowodowy przez zebranie pełnej dokumentacji z przebiegu leczenia wnioskodawczyni i rozważyć celowość zasięgnięcia zespołowej opinii biegłych lekarzy onkologów z zakresu ginekologii i chirurgii w celu ustalenia w sposób nie budzący wątpliwości, czy wnioskodawczyni stała się inwalidą co najmniej III grupy w ciągu 18 miesięcy po ustaniu z dniem 22 marca 1982 r. zatrudnienia, tj. przed dniem 22 września 1983 r.

Materiał dowodowy wymaga więc uzupełnienia we wskazanym kierunku, co uzasadnia wniosek rewizji nadzwyczajnej o uchylenie zaskarżonych wyroków i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd wyjaśni wyżej wskazaną sprzeczność pomiędzy informacją Centrum Onkologii w P. a treścią opinii biegłego onkologa. Nie podważając stwierdzenia biegłego, że początku choroby wnioskodawczyni nie da się ściśle ustalić, nie można jednak wykluczyć, że dokumentacja lekarska z przebiegu leczenia wnioskodawczyni w 1983 r. pozwoli na ustalenie, przynajmniej z przeważającym prawdopodobieństwem, kiedy stała się inwalidą III-ej grupy oraz czy w tym czasie, tj. w 1983 r. przeprowadzono u wnioskodawczyni badanie dla stwierdzenia zmian w gruczole piersiowym, czy też ograniczono się do badania i leczenia guza podudzia. Brak pełnej dokumentacji lekarskiej oraz zbyt ogólnie sformułowana przez Sąd I instancji teza dowodowa spowodowały, że zaskarżone wyroki zapadły przed wyjaśnieniem wszystkich istotnych okoliczności sprawy. Sąd orzekający w sprawie o rentę inwalidzką ma obowiązek dołożenia szczególnej staranności dla uzyskania pełnej dokumentacji lekarskiej, jeżeli prawo do tego świadczenia zależy od ustalenia wstecznej daty inwalidztwa. Również teza dowodowa dla biegłego powinna wskazywać konkretne daty istotne dla rozstrzygnięcia sprawy; niedopełnienie tych obowiązków przez Sąd orzekający stanowi rażące naruszenie art. 3 § 2 k.p.c. uzasadniające uwzględnienie rewizji nadzwyczajnej.

Sąd Najwyższy podziela pogląd wyrażony w uzasadnieniu rewizji nadzwyczajnej, że zaskarżone wyroki naruszają również interes Rzeczypospolitej Polskiej, bowiem w interesie państwa prawnego leży szczególna dbałość o rozpoznawanie spraw o świadczenia z ubezpieczenia społecznego pracowników dotkniętych inwalidztwem, a

wydanie wyroku w sprawie niedostatecznie wyjaśnionej podważa zasadę zaufania obywateli zarówno do Państwa jak i jego organów, zwłaszcza do wymiaru sprawiedliwości.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy z mocy powołanych przepisów oraz art. 421 § 2 i 422 § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji wyroku.

=====